Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування Берестинського районного суду Харківської області 05.11.2025

Харків, 2025 рік

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» 05.11.2025 здійснено відвідування Берестинського районного суду Харківської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бохвалов Андрій Михайлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини – керівник групи НПМ;

Лисаков Владислав Віталійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Синявіна Марина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Романова Анастасія Євгеніївна, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: вулиця Харківська, будинок 127, місто Берестин Харківської області, 63304.

Голова суду – Дудченко Віталій Олександрович, керівник апарату суду – Ткаченко Лариса Олексіївна.

Візит здійснювався у присутності судового розпорядника Татаренка Миколи Васильовича.

Об’єкт моніторингу є судом першої інстанції, розглядає справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності: цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку передбачених процесуальними законами.

Суд розташований на першому та другому поверхах триповерхової будівлі. Вхідна група будівлі суду обладнана відповідною конструкцією (пандусом) для маломобільних груп населення. При вході розміщена кнопка виклику персоналу та табличка із найменуванням суду (фото 1 Додатку).

У вестибюлі суду розміщується пост співробітників Територіального управління Служби судової охорони Харківської області, що забезпечують пропускний режим та здійснюють реєстрацію відвідувачів суду, громадський порядок і захист усіх учасників судового процесу. В приміщенні судової охорони знаходиться медична аптечка для надання першої домедичної допомоги.

В вестибюльному приміщенні знаходяться шафи для зберігання речей (фото 2 Додатку), місця для очікування та місце для складання процесуальних документів та заяв. В наявності інформаційні стенди, на яких розміщено графік

прийому громадян, правила та обов'язки учасників судових процесів, інформація про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (фото 3 Додатку).

В будівлі суду облаштовано 5 залів судових засідань. Для розгляду кримінальних справ адаптовані 2 зали на першому поверсі. Зали мають відеоспостереження, що забезпечує можливість здійснення правосуддя в онлайн-режимі, також наявні металеві бокси для обвинувачених, підсудних (засуджених) із органічного скла та переговорні пристрої (фото № 4 Додатку).

До будівлі суду передбачений окремий заїзд, територію суду обладнано огородженою стоянкою для спеціального автотранспорту варти для посадки (висадки) обвинувачених (підсудних) (фото № 5 Додатку).

Приміщення конвою оснащене лавами, переговорним пристроєм, системою відеонагляду з виведенням інформації на монітор приміщення варти (фото № 6 Додатку).

В будівлі суду в наявності одна камера для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), яка забезпечена лавами, столом, питною водою, приливно-витяжною вентиляцією та штучним освітленням.

Як найпростіше укриття під час повітряної тривоги використовується підвальне приміщення суду.

На час моніторингу обвинувачені, підсудні (засуджені) в суді не перебували, на день візиту була 1 заявка на конвоювання особи для розгляду кримінальної справи.

Попереднє відвідування суду групою НПМ здійснювалося 23.04.2024.

За результатами попереднього відвідування групою НПМ виявлено наступні порушення та недоліки:

порушення права осіб на гідні умови тримання – кількість приміщень (камер) для підсудних (засуджених) не відповідає розрахунку три камери на кожну залу судових засідань для розгляду кримінальних справ; відсутні ємність для питної води та одноразовий посуд;

порушення права на забезпечення безпеки у суді – в приміщенні камери для утримання обвинувачених, підсудних (засуджених) наявні стільці, які не скріплені з підлогою та стінами; вхідні двері приміщення для конвою виготовлені з деревостружкові плити не мають металевої рами та оглядового віконця з заслінкою; в приміщенні варти відсутня металева шафа, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів, відсутня шафа для посуду і продуктів харчування;

у порушення вимог пунктів 7.1.9, 7.1.4 Державних будівельних норм В.2.2-26:2010 Будинки і споруди. Суди, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН «Суди») та пунктів 13 15 Інструкції з організації конвоювання, що затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової

адміністрації України, Генеральної прокуратури України 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкції з організації конвоювання) маршрут конвоювання обвинувачених, підсудних (засуджених) від камери до зали судових засідань не ізольований, конвоювання здійснюється не закритими для сторонніх осіб коридорами, коридори, по яких здійснюється конвоювання обвинувачених, підсудних (засуджених) не мають кнопок звукової сигналізації; в приміщенні варти відсутній пульт централізованого відеонагляду, відсутня система відеонагляду: у блоці, де розміщені камери; у коридорах, де проходить маршрут конвоювання підсудних (засуджених); від камер до залів судових засідань; перед входом у вартове приміщення з виведенням інформації на монітори приміщення варти (начальника варти); в блоці, де розміщена камера для обвинувачених, підсудних (засуджених) відсутній спеціальний санвузол для підсудних (засуджених);

порушення права на професійну правничу допомогу – у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливлює реалізацію їх права на захист;

порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення – в приміщенні суду відсутнє санітарно-гігієнічне приміщення (туалет) облаштоване для осіб з інвалідність та маломобільних груп населення;

порушення права на приватність, права на захист персональних даних – у суді встановлено камери відеоспостереження, якими здійснюється відеофіксація відвідувачів суду, але на головному вході відсутні попереджувальні знаки та повідомлення про здійснення відеоспостереження шляхом розміщення відповідного застереження в загальнодоступному місці для належного візуального сприйняття громадянами.

Станом на 05.11.2025 більшість порушень усунуті.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН «Суди» і пункту 13 Інструкції з організації конвоювання маршрут до зали судових засідань № 1, яким здійснюється конвоювання підсудних, засуджених, не ізольований, маршрут з приміщення варти до судової зали пролягає через загальний коридор у супроводі особового складу варти.

2. У порушення пунктів 6.5.2, 9.9 ДБН Суди в блоці, де розміщена камера для обвинувачених, підсудних (засуджених) відсутній спеціальний санвузол для підсудних (засуджених).

Порушення права осіб на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 48 Конституції України, ДБН «Суди»).

3. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог

пункту 6.5.2 ДБН Суди та пункту 10 Інструкція з організації конвоювання де визначено, що кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де в наявності дві зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано шість камер. Натомість в суді лише одна камера для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

4. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливлює реалізацію їх права на захист. За інформацією адміністрації суду спілкування адвокатів з обвинуваченими, підсудними (засудженими) відбуваються в залах судових засідань або в камері для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), що може порушувати принцип конфіденційності зустрічей.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, Європейський суд з прав людини засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права на доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 4, 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006, статті 26 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»).

5. У ході відвідування суду встановлено факт порушення вимог пункту 11.5 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327

(далі – ДБН «Інклюзивність») – в приміщенні суду відсутнє санітарно-гігієнічне приміщення (туалет) облаштоване для осіб з інвалідність та маломобільних груп населення.

6. У порушення вимог пункту 8.3.1, 8.3.4 ДБН «Інклюзивність» в приміщеннях суду відсутні тактильні інформаційні покажчики, зокрема зовнішня тактильна табличка, яка містить інформацію про назву об'єкта та години роботи, тактильна табличка, що позначає функціональне значення приміщення, яка містить на собі друковану текстову чи графічну інформацію у тактильному вигляді та дублюванням шрифтом Брайля.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Територіальному управлінню Державній судовій адміністрації України у Харківській області:

1.1. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини на території суду.

2. Берестинському районному суду Харківської області:

2.1. Вжити заходи щодо ізолювання маршруту конвоювання підсудних засуджених від камери до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2.2. Забезпечити приміщення суду спеціальним санвузлом для обвинувачуваних підсудних (засуджених);

2.3. Забезпечити необхідною кількістю камер для підсудних (засуджених) з розрахунком 3 камери на 1 залу судових засідань для розгляду кримінальних справ з дотриманням вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди;

2.4. Вирішити питання щодо обладнання в суді кімнати для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

2.5. Вжити заходи щодо облаштування суду санітарно-гігієнічним приміщенням для осіб з інвалідністю і маломобільних груп населення та тактильними інформаційними покажчиками.

До звіту додаються наступні документи та матеріали: фото отримані за результатами відвідування Берестинського районного суду Харківської області на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини **Андрій БОХВАЛОВ**

Додатки до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

